

De rol van de overheid bij het onderwijs in taal en rekenen

INBRENG SLO VOOR HET RONDETAfelGESPREK 'BEWEZEN EFFECTIEVE METHODEN BASISVAARDIGHEDEN' - VASTE KAMERCOMMISSIE ONDERWIJS - 17 MEI 2023

Taal en rekenen zijn belangrijke vaardigheden om mee te kunnen doen in het (vervolg)onderwijs en in de samenleving. Minister Wiersma lanceerde vorig jaar het Masterplan Basisvaardigheden om leerlingen beter toe te rusten op het gebied van taal en rekenen. Hoe kan de overheid zorgdragen dat leerlingen deze kennis en vaardigheden verkrijgen en welke rol vervult zij hierbij? SLO geeft in deze bijdrage haar visie op die rol van de overheid. Hierbij benaderen wij de inzet van effectieve methoden vanuit de wettelijke opdracht aan het onderwijs.

AANLEIDING

Succesvol onderwijs vindt plaats in de klas, in interactie tussen leraren en leerlingen. Dit vraagt van leraren - en schoolleiders - kennis en kunde van het curriculum, didactiek en toetsing. Didactiek, leermiddelen en toetsen zijn instrumenten in handen van leraren die deze met kennis van zaken toepassen in de praktijk. Idealiter weten zij waar hun leerlingen staan en wat zij nodig hebben om de leerdoelen te bereiken.

Deze leerdoelen zijn afgeleid van het landelijk curriculum: de kerndoelen, de examenprogramma's en het referentiekader taal en rekenen. Dit landelijk curriculum geldt als wettelijke opdracht aan de school. Op dit moment is die wettelijke opdracht aan het onderwijs, in de vorm van kerndoelen en examenprogramma's, te globaal geformuleerd. Deze opdracht is daardoor niet voldoende helder voor scholen. Dit is ook terug te zien in het aanbod aan leermiddelen (al dan niet digitaal) en (methode)toetsen.

Welke instrumenten heeft de overheid tot haar beschikking, wanneer we kijken naar de inhoud, didactiek en sturing?

Heldere opdracht over de inhoud van het curriculum

Door heldere kerndoelen en examenprogramma's krijgt de wettelijke opdracht meer focus en duidelijkheid. Op dit moment werkt SLO, vanuit haar wettelijke taak en samen met het onderwijs, aan concrete doelen in de vorm van aanbods- én beheersingsdoelen voor po, vo en (v)so. Daarbij werken we de basisvaardigheden van taal en rekenen niet alleen uit in de kerndoelen en examenprogramma's Nederlands en rekenen en wiskunde. Deze krijgen ook een plek in andere leergebieden/vakken. Heldere doelen helpen leraren en schoolleiders om zich de wettelijke opdracht meer eigen te maken en te vertalen naar hun schoolcontext en daarbij keuzes te maken voor hun dagelijkse lespraktijk.

Goede afstemming van doelen, activiteiten en toetsing

Met de actualisatie van de kerndoelen en examenprogramma's zijn we er nog niet. Essentieel is een goede afstemming tussen doelen, activiteiten en toetsing zoals die op scholen en in de lerarenopleidingen gebruikt worden. Dat vraagt om forse inspanningen van alle betrokkenen. Voldoende focus, regie, vakmanschap, tijd en financiële middelen zijn onder meer van belang bij een succesvolle implementatie.

Leraren en schoolleiders hebben voldoende expertise en tijd nodig om de doelen te vertalen naar onderwijsactiviteiten en toetsing en hierbij passende leermiddelen te kiezen. Onderbouwing vanuit onderzoek over wat werkt in de klas is onontbeerlijk en moet voor alle leraren en schoolleiders makkelijk vindbaar en toegankelijk zijn. Om de landelijke kerndoelen en examenprogramma's te vertalen naar de lespraktijk, zorgt SLO voor een heldere vertaling en uitwerking van het landelijk curriculum voor leraren. SLO doet dit in de vorm van leerlijnen en handreikingen voor po, vo en (v)so, waarbij inzichten uit onderzoek ook worden geborgd.

Het is niet alleen van belang dat kennis van bewezen effectieve methoden leraren en schoolleiders bereikt. Dit moet ook in leermiddelen en (methode)toetsen terechtkomen. Op dit moment is er onvoldoende zicht op de afstemming tussen doelen, activiteiten en toetsing in alle (digitale) leermiddelen en (methode)toetsen. Wij bevelen aan dit te verbeteren door te onderzoeken in hoeverre deze afstemming plaatsvindt.

Sturing op professionalisering en kwaliteitscriteria

Werken vanuit goede afstemming vraagt om investering in leraren, schoolleiders en andere betrokkenen in scholen. Het is aan hen om te bepalen welke didactiek effectief is voor, en welke leermiddelen aansluiten bij de visie, doelen en leerlingen van de school.

De overheid heeft de rol om de kwaliteit van het onderwijs te bewaken. Voor scholen zijn er deugdelijkheidseisen om te voldoen aan deze basiskwaliteit. Wij adviseren om kwaliteitscriteria te ontwikkelen voor in ieder geval de leermiddelen Nederlands en rekenen en wiskunde. Dit geeft niet alleen leermiddelenmakers, maar ook leraren en schoolleiders houvast bij het ontwikkelen én selecteren van passende leermiddelen.

Heeft u vragen? Neem contact op met SLO:

Sanne Tromp, directeur Kennis en Innovatie
s.tromp@slo.nl | 06 25 68 35 11

Gerdineke van Silfhout, programmamanager actualisatie examenprogramma's
g.vansilfhout@slo.nl | 06 51 49 05 98